

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Директор навчально-наукового
інституту «Каразінський інститут
міжнародних відносин та туристичного
бізнесу»

Микола ПИСАРЕВСЬКИЙ

«__» _____ 2025 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
В ЛАТИНСЬКІЙ АМЕРИЦІ**

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти _____ перший (бакалаврський) _____

галузь знань _____ 29 «Міжнародні відносини» _____
(шифр і назва)

спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та
регіональні студії»
(шифр і назва)

освітня програма _____ «Міжнародні відносини та регіональні студії» _____
(шифр і назва)

спеціалізація _____
(шифр і назва)

вид дисципліни _____ за вибором _____
(обов'язкова / за вибором)

навчально-науковий інститут «Каразінський інститут міжнародних
відносин та туристичного бізнесу»

2025 / 2026 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою навчально-наукового інституту «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

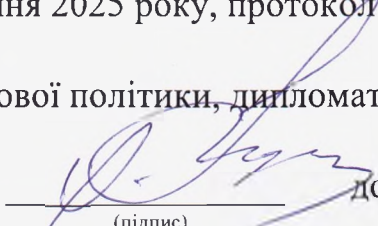
«28» серпня 2025 року, протокол № 1

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: кандидат історичних наук, доцент кафедри світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу Онацький Максим Юрійович.

Програму схвалено на засіданні кафедри світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу

Протокол від «26» серпня 2025 року, протокол № 1

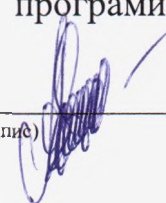
Завідувач кафедри світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу

(підпис) доц. Анатолій ПАРФІНЕНКО
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено з гаранткою освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини та регіональні студії»

Гарантка освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини та регіональні студії»

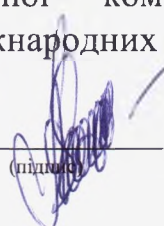

(підпис) доц. Ганна ПАНАСЕНКО
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією навчально-наукового інституту «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

Протокол від «27» серпня 2025 року, протокол № 1

Голова науково-методичної комісії навчально-наукового інституту «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»:

(підпис) доц. Ганна ПАНАСЕНКО
(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Актуальні проблеми міжнародних відносин в Латинській Америці» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини та регіональні студії» підготовки бакалавра спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії».

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни – вивчення природи та закономірностей розвитку міждержавних відносин у Латинській Америці, особливостей формування міждержавних структур співробітництва латиноамериканських держав.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни:

1. Ознайомити студентів з особливостями та проблемами розвитку країн Латинської Америки.
2. Сформувати у студентів уявлення щодо природи та закономірностей розвитку міждержавних відносин у Латинській Америці.
3. Ознайомити студентів з факторами, які впливають на процес формування зовнішньої політики країн Латинської Америки.
4. Ознайомити студентів із сучасними формами міждержавного співробітництва країн латиноамериканського регіону.
5. Сформувати навички реферування та аналізу літератури, що містить різноманітну країнознавчу інформацію.
6. Сформувати у студентів вміння та навички самостійної роботи з літературою.

1.3. Кількість кредитів – 3

1.4. Загальна кількість годин – 90

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
за вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
4-й	-
Семестр	
8-й	-
Лекції	
24 год.	-
Семінарські заняття	
12 год.	-
Лабораторні заняття	
год.	-
Самостійна робота	
54 год.	-
в тому числі індивідуальні завдання	
-	

1.6. Перелік компетентностей, що формує дисципліна.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні здобути такі компетентності:

- загальні компетентності:

ЗК3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК10. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

- спеціальні компетентності:

СК1. Здатність виокремлювати ознаки та тенденції розвитку, розуміти природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, суспільних комунікацій та/або регіональних студій. СК2. Здатність аналізувати міжнародні процеси у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.

СК3. Здатність оцінювати стан та напрями досліджень міжнародних відносин та світової політики у політичній, економічній, юридичній науках, у міждисциплінарних дослідженнях.

СК4. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми у сфері міжнародних відносин, зовнішньої політики держав, суспільних комунікацій, регіональних досліджень.

СК5. Здатність аналізувати вплив світової економіки, міжнародного права та внутрішньої політики на структуру й динаміку міжнародних відносин та зовнішньої політики держав.

СК9. Здатність застосовувати знання характеристик розвитку країн та регіонів, особливостей та закономірностей глобальних процесів та місця в них окремих держав для розв'язання складних спеціалізованих задач і проблем.

СК16. Здатність аналізувати внутрішні та зовнішні чинники розвитку регіональних спільнот (геополітичних, географічних, економічних, цивілізаційних та інших, регіональні угруповання, країни та регіони як суб'єкти міжнародних відносин та глобальної конкуренції).

СК17. Здатність здійснювати компаративний аналіз певного регіону (групи країн), враховуючи історичний, культурний, економічний, політичний розвиток.

СК19. Здатність оцінювати регіональні комплекси безпеки та військово-політичного співробітництва країн та регіонів світу.

1.7. Заплановані результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких результатів навчання:

РН01. Знати та розуміти природу міжнародних відносин та регіонального розвитку, еволюцію, стан теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики, а також природу та джерела політики держав на міжнародній арені і діяльності інших учасників міжнародних відносин.

РН06. Знати природу та характер взаємодій окремих країн та регіонів на глобальному, регіональному та локальному рівнях.

РН15. Розуміти та застосовувати для розв'язання складних спеціалізованих задач міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій чинне законодавство, міжнародні нормативні документи і угоди, довідкові матеріали, чинні стандарти і технічні умови тощо.

РН 18. Розуміти основи сучасного міжнародного права, його впливу на структуру й динаміку міжнародних відносин та зовнішньої політики держав.

РН 19. Визначати політичні, дипломатичні, безпекові, суспільні, юридичні, економічні й інші ризики у сфері міжнародних відносин та глобальних процесів.

РН 22. Аналізувати інформацію про стан міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, готувати інформаційні та аналітичні документи, із дотриманням норм та правил їх оформлення.

РН 27. Знання актуальних проблем міжнародних відносин в Латинській Америці.

1.8. Пререквізити навчальної дисципліни:

Вивчення дисципліни передбачає попереднє засвоєння кредитів з таких дисциплін, як: «Історія міжнародних відносин», «Теорія міжнародних відносин», «Політологія», «Філософія», «Міжнародне регіонаознавство», «Зовнішня політика України», «Міжнародні відносини та світова політика».

2. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема № 1.

Латинська Америка: основні етапи та особливості політичного розвитку регіону

Геополітичні, природно-кліматичні, етно-демографічні, культурно-цивілізаційні, історичні, суспільно-економічні особливості розвитку країн Латинської Америки. Цивілізації доколумбової Америки. Європейська колонізація континенту та її наслідки. Антиколоніальна боротьба та війна за незалежність у 1810 – 1826 рр. Міжнародне та внутрішньополітичне становище країн Латинської Америки після Визвольної війни. Країни Латинської Америки: проблема вибору шляхів розвитку у другій половині XIX ст. Міжнародне становище латиноамериканських держав на початку XX ст. Революція в Мексиці 1910 – 1920 рр. та її міжнародне значення. Суспільно-політичні процеси в країнах Латинської Америки в міжвоєнний період та в роки Другої Світової війни. Політичні рухи в країнах Латинської Америки у 1950–1980-х рр. Особливості розвитку регіону наприкінці XX – у XXI ст.

Тема № 2.

Військово-політичні конфлікти в Латинській Америці та шляхи їх вирішення

Конфліктогенні чинники у країнах Латинської Америки. Історичні витоки військово-політичних конфліктів в регіоні Латинської Америки. Збройні конфлікти в регіоні в XIX ст. Локальні конфлікти на території латиноамериканського регіону в XX – на початку XXI ст. Механізми врегулювання збройних конфліктів у регіоні.

Тема № 3.

Особливості та проблеми соціально-економічного розвитку країн Латинської Америки

Загальна економіко-господарська характеристика країн Латинської Америки. Основні тенденції економічного розвитку регіону. Роль та місце країн Латинської Америки в світовому господарстві. Країни регіону в системі зовнішньоекономічних зв'язків. Роль іноземних інвестицій у розвитку континенту. Проблеми бідності в країнах Латинської Америки та спроби її подолання. Проблема злочинності та її вплив на розвиток міждержавних стосунків у Латинській Америці. Міграційні процеси в Латинській Америці як фактор міжнародних відносин у регіоні.

Тема № 4.

Інтеграційні процеси в Латинській Америці

Формування латиноамериканських економічних та політичних угруповань. Латиноамериканська асоціація інтеграції (ЛАІ), Андська група, Група РІО, СЕЛАК, МЕРКОСУР, Карибське співтовариство та Карибський спільний ринок (Кариком), Асоціація Карибських держав (АКД), ЦАІ, ЦАЗР, центральноамериканський спільний ринок. «Перезавантаження» міжамериканських відносин та пошук нових форм міждержавної взаємодії. Реформа ОАД, нові інтеграційні ініціативи, спроба розробки нової системи безпеки. Роль регіону у вирішенні проблем сучасності та боротьби з тероризмом, наркотрафіком, екологічною кризою. Особливості латиноамериканського регіоналізму в контексті регіональної безпеки.

Тема № 5.

Регіональні та позарегіональні актори: роль та місце в системі міжнародних відносин у Латинській Америці

Латинська Америка та зовнішньополітичні інтереси США. Нафтовий фактор та його вплив на міжнародні процеси в Латинській Америці. Бразилія як регіональний лідер: прагнення до зовнішньополітичної автономії. Аргентина: роль та місце в Латинській Америці. Китай як позарегіональний актор у Латинській Америці. Особливості взаємодії країн Латинської Америки та Європейського Союзу в контексті ібероамериканської спільноти націй.

Тема № 6.

Країни Латинської Америки: особливості міждержавних відносин у другій половині XX – першій чверті XXI ст.

Геополітичне положення держав регіону, внутрішні та зовнішні виклики і загрози на сучасному етапі. Провідні держави континенту та основні протиріччя між ними. Особливості двосторонньої взаємодії країн Латинської Америки. Глобалізація як фактор впливу на внутрішні процеси в латиноамериканських країнах.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

[illegible]

Латинської Америки: особливості міждержавних відносин у другій половині XX – першій чверті XXI ст.	15	4	2			9						
Всього за розділом 2	45	12	6			27						
Усього годин	90	24	12			54						

4. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Латинська Америка: основні етапи та особливості політичного розвитку регіону	2
2	Військово-політичні конфлікти в Латинській Америці та шляхи їх вирішення	2
3	Особливості та проблеми соціально-економічного розвитку країн Латинської Америки	2
4	Інтеграційні процеси в Латинській Америці	2
5	Регіональні та позарегіональні актори: роль та місце в системі міжнародних відносин у Латинській Америці	2
6	Країни Латинської Америки: особливості міждержавних відносин у другій половині XX – першій чверті XXI ст.	2
	Разом	12

5. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Види та зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	Підготовка до усного опитування на тему «Латинська Америка: основні етапи та особливості політичного розвитку регіону» з наступних питань: геополітичні, природно-кліматичні, етно-демографічні, культурно-цивілізаційні, історичні, суспільно-економічні особливості розвитку країн Латинської Америки. Колонізація континенту та її наслідки. Антиколоніальна боротьба та її наслідки. Процес становлення незалежних держав у Латинській Америці та специфіка їх розвитку у XIX – першій половині XX ст.	9
2	Підготовка до усного опитування на тему «Військово-політичні конфлікти в Латинській Америці та шляхи їх вирішення» з наступних питань: фактори, що сприяють появі конфліктів у країнах Латинської Америки. Локальні конфлікти на континенті у XIX – XX ст. Лінії міжетнічних конфліктів у Латинській Америці на сучасному етапі.	9
3	Підготовка до усного опитування на тему «Особливості та проблеми соціально-економічного розвитку країн Латинської Америки» з наступних питань: Особливості економічного розвитку регіону. Роль країн Латинської Америки в світовому господарстві. Країни регіону в системі зовнішньоекономічних зв'язків. Політичні процеси в країнах	9

	Латинської Америки та їх вплив на характер міждержавних відносин у регіоні.	
4	Підготовка до усного опитування на тему «Інтеграційні процеси в Латинській Америці» з наступних питань: регіональна інтеграція країн Латинської Америки та її специфіка, роль та місце країн Латинської Америки в глобалізаційних проектах, економічні та політичні міждержавні об'єднання в Латинській Америці.	9
5	Підготовка до усного опитування на тему «Регіональні та позарегіональні актори: роль та місце в системі міжнародних відносин у Латинській Америці» з наступних питань: Латинська Америка та зовнішньополітичні інтереси США. Нафтовий фактор та його вплив на міжнародні процеси в Латинській Америці. Бразилія як регіональний лідер: прагнення до зовнішньополітичної автономії. Аргентина: роль та місце в Латинській Америці. Китай як позарегіональний актор у Латинській Америці.	9
6	Підготовка до усного опитування на тему «Країни Латинської Америки: особливості міждержавних відносин у другій половині XX – першій чверті XXI ст.» з наступних питань: Проривні держави регіону та основні протиріччя між ними. Проблеми двосторонньої взаємодії країн латиноамериканського регіону. Бразилія та Аргентина: суперечливість розвитку двосторонніх відносин.	9
	Разом	54

6. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Індивідуальні завдання не передбачені навчальним планом.

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Під методом навчання розуміємо спосіб упорядкованої взаємозв'язаної діяльності викладача, направленої на досягнення мети вивчення дисципліни, рішення завдань виховання і розвитку студента в процесі навчання. Тобто, це – взаємодія між викладачем і студентами, під час якої відбувається передача та засвоєння знань, умінь і навичок від викладача до студента, а також самостійної та індивідуальної роботи студента.

Видами навчальних занять згідно з навчальним планом є: а) лекції, б) семінарські заняття, в) самостійна робота студентів, г) консультації.

На основі підходу за джерелами знань розмежовують три групи методів навчання: словесні, наочні, практичні.

До словесних відносяться: лекцію, розповідь; пояснення; бесіду, яку за місцем у навчальному процесі, розрізняють на вступну, поточну й підсумкову.

Наочні методи передбачають насамперед використання демонстрації, ілюстрації та спостережень. Ці методи можуть застосовуватись як прийоми реалізації вимог інших методів.

Практичні методи навчання (реферати, доповіді) спрямовані на досягнення завершального етапу процесу пізнання. Вони сприяють формуванню вмінь і навичок, логічному завершенню ланки пізнавального процесу стосовно конкретної теми, розділу. Практична робота спрямована на використання набутих знань у розв'язанні практичних завдань та сприяє закріпленню знань, отриманих на лекції.

За характером логіки пізнання в навчальному процесі природно використовуються методи, відповідні логіці. Це – аналіз, синтез, індукція, дедукція. Вони можуть діяти й у певному взаємозв'язку.

Залежно від рівня розумової активності студентів виділяють такі методи навчання: проблемний виклад (проблемно-інформаційний), частково-пошуковий, дослідницький.

Самостійна робота студента є невід'ємною складовою освітнього процесу у вищому навчальному закладі, в процесі якої заплановані завдання виконуються студентом під методичним керівництвом викладача, але без його безпосередньої участі. СРС є основним засобом засвоєння ним навчального матеріалу в час, вільний від обов'язкових навчальних занять.

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Засвоєння тем розділів (поточний контроль) здійснюється на семінарських заняттях відповідно до контрольних цілей. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки студентів до виконання конкретної роботи.

Поточний контроль і оцінювання результатів навчання передбачає виставлення оцінок за всіма формами проведення занять:

- контроль та оцінювання активності роботи студента під час лекційних та семінарських занять (групова дискусія);
- контроль засвоєння теоретичного та практичного матеріалу;
- виконанням індивідуальної роботи (реферати, доповіді тощо);
- контроль та оцінювання вмінь проводити дослідження та презентувати результати дослідницької роботи із застосуванням сучасних інформаційних технологій.

Сума балів, які студент може набрати за поточним контролем, дорівнює 60.

Підсумковий контроль засвоєння розділів здійснюється по їх завершенню на основі проведення залікової роботи. Завданням контролю є оцінювання знань, умінь та практичних навичок студентів, набутих під час вивчення певного блоку тем.

Для допуску до складання підсумкового контролю (заліку) здобувач вищої освіти протягом семестру повинен набрати не менше 10 балів (поточна успішність). В умовах дії обставин непоборної сили, як виняток, студент може бути допущеним з меншою кількістю балів.

Залік складається в тестовій формі дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Актуальні проблеми міжнародних відносин в Латинській Америці». Залікова робота включає 40 тестових завдань. Кожна правильна відповідь оцінюється в 1 бал. Максимальна оцінка, яку здобувач вищої освіти має можливість отримати за результатами залікової роботи, складає 40 балів. Відповідно, максимальна кількість набраних балів за вивчення дисципліни складає 100 балів.

9. СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ

Поточний контроль та самостійна робота						Разом	Залік	Сума
Розділ 1			Розділ 2			60	40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6			
10	10	10	10	10	10			

T1, T2 ... T6 – теми розділів.

Усний виступ та виконання письмового завдання, тестування	Критерії поточного оцінювання знань студентів
10	Студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом; виявляє творчі здібності; здатен самостійно ставити та вирішувати завдання; самостійно знаходити та використовувати матеріал; вільно самостійно та аргументовано викладає його під час усних виступів та письмових відповідей; глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу; демонструє вміння самостійно робити висновки; студент активно працює протягом семінарського заняття; впевнено відповідає на додаткові запитання; відповідь обов'язково супроводжується інформативною презентацією.
9	Відповідь студента є правильною, обґрунтованою, логічною, містить аналіз і систематизацію; зроблені аргументовані висновки; студент активно працює протягом усього семінарського заняття; демонструє глибоке володіння лекційним матеріалом; здатний висловлювати власне ставлення до альтернативних міркувань з конкретної проблеми, проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу; студент активно працює протягом семінарського заняття; впевнено відповідає на додаткові запитання; відповідь супроводжується презентацією.
8	Студент достатньо повно володіє навчальним матеріалом; обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей; розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу; вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити та розв'язувати завдання; самостійно оцінює життєві явища і факти, виявляючи особисту позицію щодо них; відповідь супроводжується презентацією; під час відповідей на додаткові запитання мають місце деякі неточності.
7	Студент демонструє достатньо систематизовані знання навчального матеріалу; аргументовано використовує їх; вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх під час усних виступів та письмових відповідей; розкриває зміст теоретичних питань; відповідь супроводжується презентацією, яка містить певні неточності; при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі незначні помилки.
6	В цілому студент володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації; без використання необхідної літератури, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності; студент припускається помилок, відповідаючи на додаткові питання; відповідь супроводжується презентацією, в оформленні якої присутні серйозні помилки.
5	Студент не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом; студент в цілому оволодів суттю питань з даної теми, втім, відсутні глибокий та всебічний аналіз представленого матеріалу, а також його обґрунтування та аргументація; студент не проявляє активності на практичних заняттях, відповідає лише за викликом викладача, дає неповні відповіді на запитання, припускається грубих помилок при висвітленні теоретичного матеріалу.
4	Відповідь відтворює основні положення навчального матеріалу на рівні запам'ятовування без достатнього розуміння; фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає їх зміст під час усних виступів та письмових відповідей; недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та

	практичних завдань, допускаючи при цьому неточності; відповіді на запитання містять логічні та фактографічні помилки; відповідь не супроводжується презентацією.
3	Студент частково володіє навчальним матеріалом, допускаючи при цьому суттєві помилки; не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей; відсутні відповіді на додаткові запитання; відповідь не супроводжується презентацією.
2	Студент демонструє фрагментарні знання; не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки; відповідь не супроводжується презентацією.
1	Студент досить слабо володіє навчальним матеріалом; не відповідає на додаткові питання; презентація відсутня.

Оцінювання здійснюється відповідно до шкали ЗВО.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	Зараховано
70 – 89	
50 – 69	
0– 49	Не зараховано

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Балюк Н.В. Міжнародно-правові та інституційні основи співробітництва ЄС та ЛАКБ. *Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Історія. Політологія.* 2014. Вип. 11. С. 80 – 88.
2. Бессараб Т. Антиамериканізм та девелопметалізм – основи сучасної Латинської Америки. *Вісник Львівського університету. Серія Філософ.-політолог. студії.* 2015. Вип. 6. С.110–122.
3. Бессараб Т. Зміна політико-економічного вектора розвитку Латиноамериканського континенту. *Вісник Львівського університету. Серія Філософ.-політолог. студії.* 2014. Вип. 4. С. 177 – 184.
4. Бессараб Т. Особливості латиноамериканського регіоналізму в контексті регіональної безпеки. *Політичні науки.* Вип. 2. № 1. 2016. С. 1–8.
5. Вакарчук К.В. Відносини Китаю з провідними країнами регіону Латинської Америки. *Китай – Україна: перспективи академічного та ділового співробітництва.* 2019. С. 32 – 36.
6. Вакарчук К.В. Відносини між США та Бразилією в постбіполярний період. LAP LAMBERT Academic Publishing. 2018. 56 с.
7. Вакарчук К.В. Зовнішня політика Аргентини у постбіполярний період. *Вісник ОНУ. Соціологія і політичні науки. Серія: Політичні науки.* 2018. Т. 23. Вип. 2 (31). С. 115 – 127.
8. Вакарчук К.В. Зовнішня політика Бразилії в період правління Д. Руссефф. *Актуальні проблеми політики.* Одеса. 2014. Вип. 53. С. 142 – 149.
9. Весела Н.Л. Взаємодія ЄС та Латинської Америки в контексті глобальних кліматичних змін. *Європейський Союз у мінливому світі: Монографія / за ред. В.В. Копійки.* Київ: О. Зень, 2022. С. 195 – 214.
10. Головченко В.І. Конфліктогенність міжнародних відносин у Латинській Америці: історія й сучасність. *Актуальні проблеми міжнародних відносин.* Вип. 101 (Ч.І). 2011. С. 3 – 12.
11. Головченко В. Регіоназнавство: Азія, Африка й Латинська Америка: навчальний посібник. Київ: Дипломатична академія України при МЗС України, 2013, 352 с.
12. Гольцов А.Г. Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни «Країнознавство» (нові незалежні держави), «Країнознавство» (країни Європи та Північної Америки), «Країнознавство» (країни Азії, Австралії та Океанії), «Країнознавство» (країни Африки та Латинської Америки) (для бакалаврів), Київ, МАУП, 2008, 110 с.
13. Журавльова Л.В. Політика Сполучених Штатів Америки щодо протидії незаконному обігу наркотиків у діалозі США – Латинська Америка (1980-ті – 1990-ті рр.). *Zaporizhzhia Historical Review.* 2021. Vol. 5 (57). С. 208 – 218.
14. Заболотна М.Ф. Особливості формування інтеграційного курсу в програмах «лівих» політичних партій країн Латинської Америки. *Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Історія. Політологія.* 2016. Вип. 15. С. 210 – 216.
15. Заболотна М.Ф. Суспільно-політичний вимір процесів регіональної інтеграції в Латинській Америці. Дис ... канд. політ наук. Спец.: 23.00.02 – політичні інститути та процеси. Запоріжжя, 2017. 221 с.

16. Зелінська М. Інститут глави держави в президентських системах країн Латинської Америки. *Політичний менеджмент*. 2011. № 4. С. 146 – 151.
17. Зовнішня політика країн Латинської Америки: навчальний посібник / Н.В. Гаврилова (ред.), М.В. Булик, О.Л. Гільченко, Ю.В. Константинова. Маріуполь: МДУ, 2020. 397 с.
18. Bush G.W. Decision points. New York, Broadway: Paperbacks. 2010. 497 p.
19. Clinton B. My life. New York, Alfred A. Knopf. 2004. 957 p.
20. Haibin Niu. A New Era of China-Latin America Relations. *Anuario de Integración*. 2015. 11. P. 39 – 51.
21. Lopes, Dawisson Belém, Pimenta de Faria, Carlos Aurélio, Santos, Manoel. Foreign Policy Analysis in Latin American democracies: the case for a research protocol. *Revista Brasileira de Política Internacional* / Instituto Brasileiro de Relações Internacionais. Brasília, Brasil. Vol. 59. №. 1. 2016. P. 1 – 17.
22. Merke F., Reynoso D., Schenoni L. Foreign policy change in Latin America: Exploring a Middle-Range Concept. *Latin American research review*. 2020. Vol. 55 (3). P. 413–429.
23. Powel C., Persico J. E. My American journey. New York, Ballantine books. 1995. 640 p.
24. Rice C. No higher honor. A memoir of my years in Washington. New York, Broadway: Paperbacks. 2011. 765 p.

Допоміжна

1. Зазуляк З. Фактор США у регіоні Латинської Америки на сучасному етапі. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. Вип. 120 (Ч. I). 2014. С. 173 – 181.
2. Коваленко А. Роль іспанського капіталу в країнах Латинської Америки наприкінці ХХ – початку ХХІ століття. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія «Міжнародні відносини». 2013. Вип. 3. С. 205 – 218.
3. Конопка Н.О., Костів Б.Б. Проблеми енергетичної залежності держав Центральної Америки і Карибського басейну. *Політичне життя*. 2018. Вип. 2. С. 118 – 124.
4. Косенко А. Торговельна політика США щодо країн Латинської Америки за адміністрацій Дж. Вокера Буша (2001 – 2009 рр.). *Американська історія та політика: науковий журнал*. К., 2021. № 12. С. 70 – 77.
5. Орлова Т.В. Сучасна політична історія країн світу: навчальний посібник. Київ: Знання, 2013. 677 с.
6. Пахомов В.Ф., Чувпило О.О. Наливайченко В.О., Юрченко О.О. Міжамериканська система у контексті міжнародних відносин. Навчальний посібник. Харків: ІСМВ. 2006. 184 с.

11. ПОСИЛАННЯ НА ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ, ВІДЕОЛЕКЦІЇ, ІНШЕ МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Киридон А., Аладіна О., Гусейнова О. Латинська Америка в сучасному світі: основні тенденції розвитку. *Науковий вісник. Економіка. Право. Політологія. Туризм*. 2010. Т.1. № 1. С. 142 – 147. URL: <https://jrnل.nau.edu.ua/index.php/IMV/article/view/2945>
2. Ковенько А. Міграція та Латинська Америка: на шляху до досконалості. 27.09.2020. URL: <https://hvylyla.net/analytics/216273-migraciya-ta-latinska-amerika-na-shlyahu-do-doskonalosti>
3. Кулінич Т. О. Розвиток взаємин країн Латинської Америки та Європейського Союзу в контексті ібероамериканської спільноти націй. *Актуальні проблеми міжнародних*

- відносин. Вип. 118. (Ч. I). 2014. С. 76–89. URL: [http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=apmv_2014_118\(1\)_10](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=apmv_2014_118(1)_10)
4. Поліщук К. Міждержавні конфлікти у Південній Америці: причини, еволюція, стратегії врегулювання. *Вісник Львівського університету. Серія міжнародні відносини*. 2012. Вип. 30. С. 53 – 67. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=VLNU_Mv_2012_30_9
 5. Ткач А.І. Політика США щодо країн Латинської Америки в період президентства Обами. *Політологічний вісник*. 2015. Вип. 79. С. 490 – 499. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Pv_2015_79_50
 6. Aguirre L.M. Relations Between Latin America and the United States: Balance and Prospects. P. 16 – 22. URL: http://biblioteca.clacso.edu.ar/clacso/sur-sur/20100711014703/2_Aguirre.pdf
 7. Contemporary Latin American thinking on International Relations: theoretical, conceptual and methodological contributions. *Revista Brasileira de Política Internacional*. 2016. 59 (1). P. 1 – 32. URL: <https://www.scielo.br/j/rbpi/a/hPzbpPMSvbLvBRKfbbXzjPc/?format=pdf&lang=en>
 8. Foreign Policy Analysis in Latin American democracies: the case for a research protocol. *Revista Brasileira de Política Internacional*. 2016. 59 (1). P. 1 – 18. URL: <https://www.redalyc.org/pdf/358/35845665006.pdf>
 9. Frasson-Quenoz F. Latin American Thinking in International Relations Reloaded. *Oasis*. № 23. Enero-Junio. 2016. P. 53–75. URL: <file:///C:/Users/Downloads/Dialnet-LatinAmericanThinkingInInternationalRelationsReloa-5567513.pdf>
 10. Latin America and the Caribbean: U.S. Policy Overview. November 23. 2022. URL: <https://sgp.fas.org/crs/row/IF10460.pdf>
 11. Niu H. A New Era of China-Latin America Relations. *Anuario de Integración*. 2015. № 11. P. 39 – 51. URL: <http://www.cries.org/wp-content/uploads/2016/02/03-Niu.pdf>

12. ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ ЗА ДЕННОЮ ФОРМОЮ В УМОВАХ ДІЇ ОБСТАВИН НЕПОБОРНОЇ СИЛИ

В умовах дії форс-мажорних обмежень освітній процес в університеті здійснюється відповідно до наказів/ розпоряджень ректора/ проректора або за змішаною формою навчання або повністю дистанційно в синхронному режимі.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких обмежень з заборобою відвідування ЗВО студентам денної форми навчання надається можливість скласти залік в тестовій формі дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Актуальні проблеми міжнародних відносин в Латинській Америці» <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=4907>.